

L'Intranet Originale

Azt hiszed, nem tudsz egy teljes közösségnek helyt adni nagyjából 64 k-ban? Próbáld ki egy elektronikus hirdetőtábla rendszert!

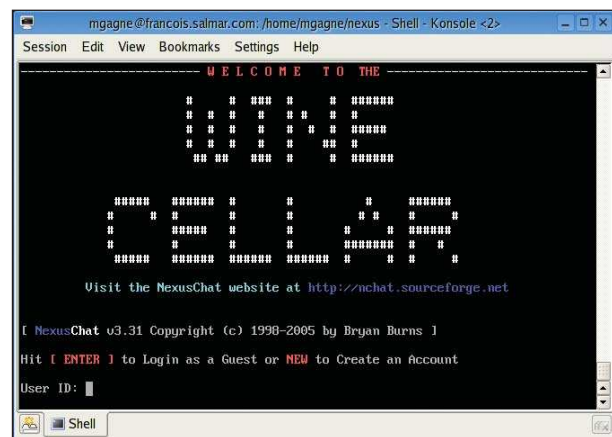
Még szép, hogy nem grafikus, de színek azért vannak, *mon ami*. Miért? Ugyan már, *François*, hadd nosztalgázzak egy kicsit! Amikor láttam, hogy ennek a lapszámnak az intranetek adják a témáját, elgondolkoztam ezen az egész intranet-dolgon, ami tulajdonképpen egy belső hálózat, egy apró magán-univerzum, amihez, ha úgy akarjuk, csak néhányan férhetnek hozzá. Általában azt gondoljuk, hogy ilyesmit inkább vállalatok és hasonló szervezetek használnak, de például az azonos hobbi iránt érdeklődők számára is hasznos lehet. Amikor intranetokról beszélünk, mostanában inkább webes kapcsolatkezelő rendszerekre és portálokra gondolunk.

Quoi? Szöveges a képernyő? Tény. Az intranetek sokkal korábban kialakultak, mint hogy internetezni kezdtünk, *mon ami*, és a kapcsolattartás bizony szöveges felületen történt. *Mon Dieu*, elbeszélgetjük az időt! Már meg is érkeztek a vendégeink! Üdvözöllek benneteket, *mes amis*, helyezték magatokat kényelembe, amíg *François* megtölti poharukat! A borospincébe, *François!* Hozd fel azt a 2003-as *Coastal Sauvignon Blanc-t. Vite!*

Éppen az eredeti intranetokról meséltem *François*-nak, *mes amis*. Éppen csak kiléptem a tinédzserkorból, amikor üzembe helyeztem egy ilyen intranetet a *Commodore 64*-esemen. Úgy hívták őket, hogy elektronikus hirdetőtáblák, röviden *BBS*-ek (*bulletin board system*). Lényegében annak idején saját *BBS*-t írtam és tartottam fenn. Egyetlen telefonvonal tartozott hozzá, vagyis egyszerre csak egy felhasználó használhatta. Nem tartozott semmilyen hálózatba, de azért intranet volt, és fennállása csúcán 40-50-en is használták. A régi szép idők emlékének adóztam, amikor *BBS* programokból állítottam össze mai menünket.

Sokan gondolhatják, hogy ma már minden grafikus, és senki nem dolgozik szöveges megjelenésű *BBS* programokkal. A valóság azonban az, hogy számos *BBS* van még jelenleg is üzemben, és a szükséges programok fejlesztése jelenleg is folyik.

Első fogásunk *Bryan Burns NexusChatje*. A *NexusChat*, más néven *NChat* egy kiváló, *BBS*-es stílusú program, különféle felhasználói szintekkel, több szobával, magán és csoportos csevegési lehetőséggel, e-mail küldéssel, üzem közben módosítható beállításokkal, sűgőval

1. ábra Telnettel csatlakozva a NexusChat kapujára ezt a bejelentkezési képernyőt kapjuk

és számtalan további szolgáltatással. A *NexusChat* futtatásához nincs szükség root jogosultságokra, sőt, telepítése is elvégezhető ezek nélkül. Első lépésként hozzuk létre azt a könyvtárat, ahova telepíteni szeretnénk a csevegési kiszolgálót. Én például létrehoztam egy *nexuschat* könyvtárat a saját kezdőkönyvtáramban. A következő lépés a forráscsomag kibontása:

```
tar -xzf nchat-3.31.tar.gz
cd nchat-3.31
./setup.sh
```

A megválaszolandó kérdések meglehetősen egyszerűek, és néhány kivételtől eltekintve az alapértékeket is nyugodtan elfogadhatjuk. Amikor a parancsfájl rákérdez, hogy hová szeretnénk telepíteni a bináris fájlokat, adjuk meg a korábban létrehozott könyvtár nevét. Az alap adatkönyvtár (alapértéke */home/nchat/etc*) ezután a telepítési könyvtár alkönyvtára legyen. A következő kérdés a kapuk száma. Ez határozza meg, hogy egyszerre hányan csatlakozhatnak a csevegési kiszolgálóhoz, alapértéke 15. Miután erre az utolsó kérdésre is válaszoltunk, adjuk ki a make parancsot. A fordítás mindössze néhány másodperc, melyet követően létre kell hoznunk a felhasználói adatbázist. Alapesetben 999 felhasználót adhatunk meg.

Ennyi, az `install` parancs elmarad. A végső lépés az *etc* könyvtár kézi átmozgatása végső helyére, illetve ezt kell tennünk az *nchat* és az *userdb* bináris fájlokkal is. Mivel nálam a kiszolgáló a `/home/marcel/nexuschat` könyvtárból fut, a következő parancsokat adtam ki:

```
mv etc /home/marcel/nexuschat
mv nchat /home/marcel/nexuschat
mv userdb /home/marcel/nexuschat
```

Lépünk át a *NexusChat* könyvtárába, majd a `userdb -z -s 999` paranccsal készítsük elő a felhasználói adatbázist. Létre kell hoznunk a 000 felhasználót is, akinek a root jelszót kell adnunk. Az alapesetben a 4000-es kapun futó kiszolgáló elindítása a `/elérési_út/nchat` paranccsal történik. Most egy másik terminálról a 000 felhasználóval jelentkezünk be a csevegési kiszolgálóra:

```
telnet kiszolgáló 4000
```

A bejelentkezés után első teendőnk a jelszavunk megváltoztatása. Ezt a `/passwd` titok paranccsal tehetjük meg, ahol a titok az új jelszó. Csatlakozás után, csevegés közben számos további parancs áll rendelkezésünkre, ezek a jelszóváltoztatás parancsához hasonlóan egy perjellel kezdődnek. A parancsok listáját a `/?` utasítással kérhetjük le. Ha valami miatt nem látjuk, amit begépelünk, a `/echo` parancsot kell használnunk.

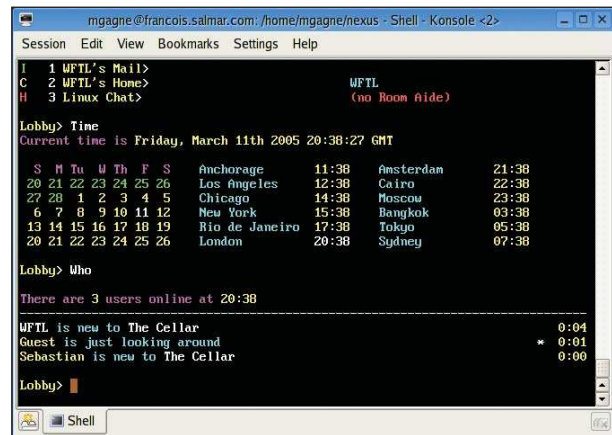
Ettől a ponttól kezdve vendégek bejelentkezésére is van mód; a vendégként való belépéshez elég lenyomni az `ENTER`T. A vendégek a `NEW` paranccsal kezdeményezhetik normál felhasználóként való bejegyzésüket, ám bejelentkezni csak azt követően tudnak, hogy a rendszer gazdája jóváhagyta a bejegyzést. Ezen a ponton módjuk nyílik adataik megváltoztatására, illetve csevegésre, bár csak egy korlátozott parancskészlettel. A rendszergazda, vagyis az *nchat* programot futtató személy az állandó felhasználók hozzáadására és az önállóan bejegyzett felhasználók engedélyezésére a felhasználószerszertőt használhatja, mely a `/ue` `username` paranccsal indítható el. A művelet a parancssorból is elvégezhető, mégpedig a másik korábban telepített bináris fájllal, a `userdb`-vel. Ha tehát a *NexusChat* könyvtárból szeretnénk felhasználót hozzáadni, a következő parancsot kell használnunk:

```
./userdb -a user -u -l 003 -h Francois -p 123
-t 3600
```

A kapcsolók jelentése a következő:

- a – felhasználói fiókot adunk hozzá (létezik rendszergazdai is)
- u – frissítjük az adatbázist
- l – a felhasználó sorszáma 003
- h – a felhasználó neve *Francois*
- p – a hozzárendelt jelszó 123
- t – a kapcsolatok időtúllépi ideje 3600 másodperc

Ha kapcsolók nélkül csupán a `userdb` parancsot adjuk ki, akkor a rendelkezésünkre álló kapcsolók listáját jelenik meg.

2. ábra A bbs100 elektronikus hirdetőtábla rendszer csevegőszobáinak és naptárainak fenntartásához mindössze néhány kB memóriára van szükség

Már említettem, hogy az alapértelmezett kapuszám a 4000-es. Ezt és néhány további beállítását a *etc/nchatrc* fájl átírásával lehet módosítani. Érdemes például a `chat_name`-et az általunk kívántra, például *BBS*-ünk nevére módosítani. Bizonyos beállítások, mint például az `ask_ansi = true` megjegyzésbe vannak téve. Bár a legtöbb terminál gond nélkül kezeli az *ANSI* színeket, ha gondoljuk, akkor bejelentkezéskor kínáljuk fel a felhasználóknak a választás lehetőségét. Az *etc* könyvtárban további érdekes fájlok is találunk. Az *nc_login* fájl például azt határozza meg, hogy a felhasználók mit látnak bejelentkezéskor. Hasonló célt szolgál az *nc_ansi_login* és az *nc_motd* (napi üzenet) is. A *NexusChat* szórakoztató kiegészítő, könnyű használni, felügyelete csak kevés tennivalóval jár. Rendkívül rugalmas, a felhasználók és a csevegőszobák létrehozása egyaránt egyszerű. Mivel alapszintű e-mail szolgáltatásokat is biztosít, azoknak a felhasználóknak is hagyhatunk magánüzeneteket, akik éppen nincsenek bejelentkezve. Aki a *NexusChat* kipróbálása mellett dönt, feltétlenül látogasson el a program weboldalára is, ahol megtalálja szolgáltatásainak teljes listáját (lásd az internetes forrásokat).

Míg *François* újrátölti a poharakat, nézzünk egy másik *BBS*-es példát. Vannak programok, melyek jóval több lehetőséget kínálnak, mint a *NexusChat*, például teljes értékű üzenetkezelést, összetettebb szobalétrehozást – külön szobákat az üzenetek továbbítására és a csevegésre –, statisztikák készítését, világórát, naptárat stb. Ilyen például a *Walter de Jong* által fejlesztett *bbs100*.

A *bbs100*-at forrásból kell lefordítanunk, amit viszont a *bbs100* webhelyéről tölthetünk le (lásd a forrásokat). A fordítás és a telepítés menete egyszerű, bár a lépések kissé furcsának tűnhetnek:

```
tar -xzf bbs100-2.1.tar.gz
cd bbs100-2.1/src
./configure --prefix=/home/bbs100
make dep
make
make install
```

A fenti prefix kapcsolóra külön fel szeretném hívni a figyelmet. Fontos, hogy ne az alapértelmezett `/usr/local` könyvtárat használjuk, mert a **BBS**-nek írási jogra van szüksége a megadott könyvtárhoz, ami a `/usr/local` esetében erősen kérdéses. A `make install` parancsot nem rootként futtattam, ugyanis erre semmi szükség. Természetesen ilyenkor ellenőriznünk kell, hogy van-e írási jogunk arra a könyvtárra, ahová a telepítést el szeretnénk végezni. Nálam ez a **BBS** a `/home/bbs100` könyvtárba került.

Ha túljutottunk a telepítésen, váltsunk át a telepítési könyvtárba (esetemben ez a `/home/bbs100`), majd kedvenc szövegszerkesztőnkben nyissuk meg az `etc/param` fájlt. Néhány beállítást azonnal írjunk is át, ilyen például a **BBS** neve, a csatlakozások fogadására használt kapu száma és a telepítési könyvtár:

```
bbs_name          A pince
port_number       12345
basedir           /home/bbs100
```

Mielőtt továbblépnénk, röviden ismerkedjünk meg az `etc` könyvtárban található egyéb fájlokkal. Találunk köztük üdvözlőképernyőt, napi üzenetet, sűgőfájlokat, rendszerszabályokat, amelyek az első bejelentkezésnél jelennek meg, valamint számos további érdekességet.

Már majdnem végeztünk! Mivel **Francois** lett a rendszergazda, valamilyen jelszót kell adnunk neki.

A **BBS** telepítési könyvtárában adjuk ki a `bin/mkpasswd` rendszergazda_neve parancsot; ezt követően meg kell adnunk a kívánt jelszót:

```
bin/mkpasswd Francois
bbs100 2.1 mkpasswd by Walter de Jong
<walter@heiho.net> (C) 2004
Enter password:
Enter it again (for verification):
OIGxutxGpuTowzw2AgMXZRkCNk
```

Az utolsó sor tartalmazza a rendszergazda titkosított jelszavát. Ez közölnünk kell a **BBS**-sel, tehát nyissuk meg az `etc/su_passwd` fájlt, írjuk be a rendszergazda nevét, majd egy vesszővel elválasztva a fenti titkosított jelszót:

```
Francois:OIGxutxGpuTowzw2AgMXZRkCNk
```

A **BBS** elindítása a `/home/bbs100/bin/bbs start` parancssal történik. Ha már fut a démon, `telnet`-tel, a megadott kapun keresztül csatlakozhatunk hozzá:

```
telnet kiszolgáló 12345
```

A rendszergazda (superuser, root, ha úgy tetszik) **BBS**-es megfelelőjére, vagyis a **SysOp**-ra (system operator, rendszeroперátor) a `$` gyorsbillentyűvel lehet átváltani. A gyorsbillentyűt csak azok a felhasználók érhetik el, akiknek a neve szerepel a `etc/su_passwd` fájlban, egyébként egy csinos, a Föld különféle pontjain érvényes időt mutató naptár jelenik meg. Miután átváltottunk a **SysOpra**, jó néhány további parancsot is el tudunk érni. A **SysOP** menübe a `CTRL+S`

billentyűkombinációval léphetünk be. A **SysOp**nak joga van a rendszerbeállítások módosítására, üzenettovábbító és csevegőszobák létrehozására, valamint szükség esetén le tudja rendezni a kellemetlenkedő felhasználókat is. Bár kell egy kis idő, mire megszokjuk őket, a **BBS**-ek mégis sokoldalúak, könnyen megszerethetők. Nézzünk egy másik szempontot is: hat aktív felhasználóval nálam a memóriahasználata – a **bbs100** program memóriaigényét is figyelembe véve – 66917 bájt volt. Mint láthatjátok, *mes amis*, a kis méretnek és az egyszerűségnek is megvan a maga előnye.

Miközben csodálattal adózunk az azonnali és a mobiltelefonos üzenetküldés népszerűsége előtt, egy pillanatra jusson eszünkbe, hogy milyen régre nyúlnak ezeknek a szolgáltatásoknak a gyökerei. Példaként egy réges-régi szolgáltatást szeretnék felidézni: annak idején sokat játszottunk a `wri te` és a `mesg` nevű parancssal. A `mesg` segítségével lehet bekapcsolni az üzenetkezelő rendszert:

```
mesg y
```

Ezzel gyakorlatilag engedélyeztük másoknak, hogy üzeneteket küldjenek nekünk. Most jelentkezünk be a másik terminálon is, és szintén engedélyezzük az üzenetküldést. Tegyük fel, hogy `marcel` névvel bejelentkeztem az egyik terminálon, míg **François** egy másikon dolgozik. Ha csevegni akar velem, a következő parancsot kell kiadnia:

```
write marcel /dev/pts/16
```

Ezután begépelheti, amit közölni akar velem. A kapcsolat lezárására a `CTRL-D` billentyűkombináció szolgál. Nálam a következő szöveg jelent meg:

```
[marcel@francois marcel]$
Message from francois@francois.salmar.com on
pts/14 at 19:30 ...
Helló, főnök!
Eldöntötted már, hogy ma este milyen bort
☞ szolgáljunk fel?
```

Ahogy a mondás tartja: *Plus ça change, plus c'est la même chose*.

Úgy tűnik, *mes amis*, ismét ránk esteledett. Lassan fejezzétek be a beszélgetést. Persze csak kényelmesen, ebben a világban oly könnyű és jó hátradőlni és kapkodás nélkül kortyolgatni egy pohárka bort. Azt mondom tehát, igyunk egymás egészségére, *mes amis*! *A votre santé! Bon appétit!*

Linux Journal 2005. június, 134. szám

A cikkhez tartozó források elérhetősége:

☞ www.linuxjournal.com/article/8198

Marcel Gagné (mggagne@salmar.com)

Mississaguában, Ontario államban él.

Ő a szerzője a Kiskapu kiadásában tavaly szeptemberben megjelent Linux-rendszerfelügyelet (ISBN 96-9301-40) című könyvnek.